

Vyslechněte druhou stranu.

Milí spolurodáci naši v Cedar Rapids měli během posledních dvou týdnů to zvláště potěšení čísti a slyšet mnoho, o zkracování svobody tisku, hubení živnosti atd., což vše za vinu kladeno oněm rodákům zdejšími, kteří ze srdce přejí podnikům Národního Výboru a rádi by viděli, aby toto důležité zařízení národní s největším úspěchem se potkalo. Mezi kaceřovanými zkoušel ovšem nejvíce předseda Národního Výboru, náš spoluobčan Palda, což už samosebou se vyznačuje. Slovan zdejší přinášel o tom celé sloupce. Strana druhá, nemajíc žádné noviny po ruce v tomto městě, musí volit ku své obraně tuto cestu a žádá snažně všechny pravdivé rodáky, aby dopřáli jí laskavé pozornosti a přečli tento oběžník bez jakékoli předpojatosti.

Na památném sjezdu největší svobodomyšlné jednoty Č. S. P. S. v národě českém vůbec, odbývaném roku 1891 v našem vlastním středě, v našich útulných Rapidích, položen byl základ ku všeobecné národní organizaci Čechů amerických, zvolením Národního výboru, sestávajícího z patnácti členů dotyčné organizace z různých států, jemuž uloženo pečovat o hájení etí a šíření dobrého jména českého, jakož i o všechny takové potřeby národní, jež by ku duchovnímu i hmotnému prospěchu Čechů amerických, jakož i oněch ve vlasti rodné sloužily. Tento Národní výbor, zvolený největším sjezdem českým až dosud v Americe odbývaným, ihned v prvním zasedání svým učinil kroky ku rozšíření svému na Jednoty a spolky jiné, tak že na vzdor velkému zdržení práci, už v druhém zasedání svém rozšířen byl zástupci Jednoty Sokolské v Americe a Jednoty Táboritů. Není pochyby, že o příštím sjezdu rozšířen bude zástupci i jiných aspoň svobodomyšlných Jednot a spolků, a stane se, i v pravém slova smyslu, výborem národním.

Nuže, tento Národní výbor nás, zvolil si své úředníky, počtem pět, kteří tvoří výkonné těleso, starající se o provádění těch účelů, jež na sjezdech výboru přijaty a ustanoveny byly.

Celá tato nová, ústřední organizace česká, je podnik dalekosáhlý a ve všech ohledech nebývalý. I účele jeho jsou zcela nové, na něž dříve pomýšleno býti nemohlo, tak že výbor z přípravných prací, jež tu a tam zrovna do nekonečna se táhnou, a které nesnáze úředníkům působí, ještě ani nevyšel, vyjímaje Bohemian Voice, časopis zájmy české v anglickém jazyku hájící, který dnes za pouhých 7 měsíců od svého vycházení, jest už úplným zdarem a bohda záhy stane se pýchou všech, i těch zuřivých odpůrců, co mu usilovně kopali předčasný hrob.

Práce výboru byly by za každých okolností těžké i kdyby svorná a dobrověrná mysl všude mu napomáhala, neb obtíže spočívají ve vlastní povaze předsevzatých účelů; avšak o to těžší se stávají, o co znesnadňovány jsou nemístnými a neopodstatněnými pochybnostmi, škodlivým podezříváním, vytýkáním chyb jichž nestává, aneb které prozatím odstraniti se nedají, zlehčováním a posmíváním účelů předsevzatých, škaredými úšklebky a výměškami nad konáním výboru, uváděním jednotlivých členů výboru v podezření nepoctivosti a neupřímnosti a konečně hotovými udavačstvím a zrůdcovstvím.

Mistrem v tomto díle kazivětském, zapřísáhnutým nepřitelem Národního výboru a všeho toho co on podniká, stal se za nové redakce místní náš časopis "Slovan Americký." Nový redaktor Ringsmuth, jenž z osobní zášti proti předsedovi N. V., p. Rosickému, zapřísáhl se,

že podnik ten zničití musí, a v tom smyslu, zcela zjevně a bez obalu vyslovil se vůči obě. Paldovi, říká: "Když on je při tom, já musím býti proti tomu," konal politování hodné dílo své důsledností a vytrvalostí lepší snahy hojnou.

Nebylo snad jediného čísla Slovana za mnoho měsíců, aby nebyl v něm útočil proti Nár. Výboru, aneb posměšky si z něho nedělal, ho podezřívai, aneb všelikými návrhy a dotazy za nos voditi ho nechtěl. Ano, i osvědčenou poctivost členů bral v pochybnost.

Tato nenárodná a zlovolná řádění rmoutilo po celou dobu naše srdce, takže mnohý z nás nejednou v trpkosti Slovana odhodil; neb každý dobře rozezná úpřímý úmysl od škodlivých nájezdů. Dobře mluvené posudky a kritiky těšily i poučovaly by každého, ale bezúčelné rejpaní musí konečně zprotiviti se každému. Nejednou upozorňoval ten neb onen z nás na řádění to předsedu N. V. a vyzýval jej, aby proti tomu něco podnikl. On vzdyodmítl a žádal aby se mu to ani nedonášelo, nechtěje se zbytečně hněvati a vystoupením proti tomu rozrýtí tu pokojnou hladinu našeho společenského života. "Však ono ho to svým časem omrzí," říkával, a pro dobrou vůli viděl jsem ho, jak se s ním nenuceně baví, když v některé zábavě se sešli a v nitru jeho stálo ho to dojísta přemáhání ukrutné. "Vše pro dobrou vůli," byla vždy slova jeho. Avšak právě to chování přátelské povzbuzovalo zvrhlu duši jeho k novým útokům, neb spatřoval v tom bázeň a slabost na straně Paldovů.

Utočil dál a dále, ale když konečně před čtrnácti dny s posměchem hotového satana uveřejnil jméno dopisovatele pražského pro společný tisk, které národním tajemstvím zůstati mělo a jež těžce zbudovaný začátek se zasiláním zpráv z našeho pramene pro širokou veřejnost snad úplně zvrátil, tu uznali jsme, že čas svrchovaný, aby veřejně se řeklo, že upřímní národovci rapidští s tímto hanobením a ničením dobré věci, již uznání a podpory nadšené od všech slušných časopisů českých v Americe se dostává, nesouhlasí. Či měli jsme stále mlčeti a dovoliti bez protestu další kazivětsví a a vrhání špiny a kalu na podnik důležitý nesmírně nyní i v budoucnosti; na podnik, jenž v stredu našem původ svůj vzal a jemuž na tu dobu v čelo stojí náš spoluobčan? Nikoliv! To by bylo bývalo hanebné a vrhalo temný stín na naši osadu osvícenou, o níž ostatní osady české s opovržením mohly říci: "Ejhle, tu osadu cedar rapidskou, která vlastní dílo své, v které my mnohá naděje klademe, kaziti a v bláto zašlapávati dovoluje!" Věru smutné by to bylo, aby nenašlo se tu dosti národovců různých a odhodlaných, kteří ničitelství díla Ringsmuthova po zásluze by neodsoudili! Moc smutné!

Nuže, jak a kterak mělo se to státi?

V Národním výboru zastoupeny jsou řády Č. S. P. S. i sbory Sokolské. Národní výbor výrazem jejich vůle, jimi stává, jimi žije. Ony ho utvořily a přispívají na jeho účel peněžitě. Zdaž není jejich povinností svatou povinností, hájiti ho proti útokům nezaslouženým a zkázkylivým, ať přichází ony odkudkoliv? Zdaž nebylo by pošetilostí největší pomáhati při stavbě podniku a současně dovoliti jeho ničení a bourání?

Co by rozumný člověk řci musel lidem stoku kopajícími, aby voda nepotřebná odtékati mohla, kdyby klidně přihlíželi k tomu, jak jini tu hlínu, co oni vykopávají, nazpět házjí? Zdaž neprohlásil by je za pošetilce?

Na základě toho důvodu zvedli jsme protest proti tomu nenárodním a ničitelství jednání v těch tělesech, které v Národním výboru

přímo zastoupeny jsou a peněžitě ho podporují. Že uhodilo se tím na pravou stranu, dosvědčuje skoro jednoduše ohlas s jakým skutek ten se potkal. V řádu Prokop Velký nebylo ani odporu a u Sokola pramalého, což nejlépe dosvědčuje, jak malému souhlasu těší se ty politováníhodné útoky Slovanovy na Nár. Výbor.

V sokolské Jednotě naši jak už známo, v pravidelné schůzi přijaté resoluce 22 proti 4 hlasům, zvráceny byly ve schůzi mimofádně, po zmiňované agitaci osobních nepřátel Paldových a pod falešnou zástěrkou svobody tisku, avšak současněho potlačování svobody slova, neb Paldovi nedovoleno v pokoji mluvit a resoluce obhájit, jakož i zastrašením jiných řečníků s jeho strany, křikem huronským, třiceti čtyřmi proti osmdvaceti hlasům, tedy většinou šesti hlasů. Z toho vidět, že po všem rámsu a agitaci ukrutné v novinách i jinde, přioylo k těm původním 22 sokolům jiných šest, a poněvadž několik co v nedělní schůzi hlasovali pro, přítomno nebylo, přibýlo jich více než šest k těm původním, co s ničitelstvím dílem Slovana za redakce Ringsmuthovy nesouhlasí a nesouhlas svůj neobává-li se jemu tvář v tvář na jevo dáti. Mnozí sokolové zdrželi se hlasování z obavy před nepřátelstvím, takže nebyti hlasování pozdvižením rukou, alebrž balotem, byly by resoluce ostaly a poučení panu redaktorovi i pádním vydavatelům Slovana stalo se důraznějším. Však máme za to, že i tento projev nevole avede je zneuháňa na jiné myšlenky.

A teď dovolte nám vyvrátiti mnohé ty námitky se strany protivné.

Mnozí postavili se na tu stranu jen z toho ohledu, že to do sboru nepatřilo. Tuto námitku vyvrátili jsme, tušíme dostatečně, už výše. Kam jinam by to patřilo, než sborům a řádům, z nichž Nár. výbor se skládá? Kdo by se měl zastat, když ne svůj — svůj nejbližší? Kdo by měl odsoudit hanebnost, když ne ten, jehož přímo se dotýká?

Deklamace o svobodě tisku je v tomto případě svrchované směšnou. Jako každá svoboda i svoboda tisku má své meze v slušnosti a přistojnosti. Jako nesmíme pod zástěrkou svobody na vzajem se přepadat, loupit, okrádat; taktéž pod zástěrkou svobody tisku nesmíme nikoho na obchodě neb jiných jeho zájmech ničít, hanobit, ani o čest olupovat. Každý občan má právo hledat u soudu zadoostičinění, kdyby některý přišel "svobodný" novinář, chtěl ho hmotně neb mravně poškodit. Či by snad měl mít někdo více práva lidí poškozovat jen proto, že vydává neb řídí noviny? Kdyby toto mělo za pravdu uznáno býti, záhy stali bychom se všichni bezmocnými otroky novinářů. Kdo by nechtěl být od novin ztrhán a poškozoven, musel by jim otrodit. Na štěstí stojí tu každému občanu k ruce zákon, který tu svobodu tisku udržuje v příslušných mezích.

Kde jedná se o zájmy obecné, netřeba i nemožno vždy obracet se o pomoc ku zákonu; tu jednoduše řekne obecenost, že s tím neb oným nesouhlasí, dá nespokojenosti své projevu a pan novinář ví, co to znamená. Potom jest ovšem jeho věc jak se zachová a jaké následky toho nee. Lid se vyslovil. A bylo by věru náramně smutné, aby čtenářstvo listu, které penězi svými list udržuje, nemělo mít právo projevití svůj hromadný nescuhlas s působením listu, které za sobě i obecenosti škodné považuje. Poctivý novinář si toho i přeje, aby čtenáři jeho vyslovili své náhledy, neb jen tak může jim s prospěchem sloužiti. To není žádné zkracování svobody tisku, ale svaté právo národa, aby bránil se proti bezpráví a křivdě, ať jde odkudkoli. Kdyby novináři pod zástěrkou svobody tisku směli bez

protestu veřejného vše učiniti, co se jim osobně nelíbí, věru smutně by to na světě dopadalo. Pak by směla obecenost jen to podnikat co se jim líbí; pouze takové spolky mohly by stávat, které by oni schválili a všechny ostatní musely by vzít za své. Představte si to v celém dosahu a poznáte jaké by to bylo otroctví. Nejmocnějším despotem a tyranem, jakých kdy stávalo, stal by se novinář novověký.

Předehť toho už jsme poznali, kdy nynější redaktor Slovana, počestné a osvědčené členy spolku jednoho jako kluky vypeskoval, po různých spolecích se vozí, poněvadž mu nejsou po chuti, ba ani počestnost chudých dívek továrních na pokoji nenechal.

Dovolte mu bez obrany všechny ty útoky, posilněte ho ještě v tom dile zkázy bezohledném, a on obrátí vznešeného oře svobody tisku na litou saň a bude na ni po Vás jezdit až do zvěle. Schopen toho je, to vidíme.

Jak nedůsledným jest redaktor Slovana, když projev spolků o jeho ničitelství díle za zkracování svobody tisku prohlašuje, sezná každý snadno, když předloží si otázku, zda-li nebylo by to utlačováním svobody slova, když by se upřalo spolkům právo, pronést své mínění a odsouditi co škodné ty neustálé zlomyslné a škodolibé nájezdy na Nár. Výbor. Zlomyslníci mohou činit tedy nárok na svobodu ku páchní nepravosti, ale protest proti zlomyslnosti má býti bezprávím? Abychom ukázali, že protest z obecenstva vůči zneužívání veřejného tisku na úkor zájmům národním, je zcela na místě, uvádíme, že více než sto spisovatelů v Čechách uveřejnilo protest právě v minulých měsících proti špinění zasloužilých a už zvěrodných spisovatelů českých, Nerudy a Beneše-Třebitzkého, se strany katolického časopisu v Praze pod jménem "Vlast". Dopustili se snad předně to myslitelové národa našeho též nějakého zkrácení svobody tisku? —

Že bychom vysetoupením svým byli chtěli připravití redaktora Ringsmutha a jeho rodinu o výživu, je čirým nesmyslem; co chceme je, aby v stredu našem neníčil dílo, které Amerika česká buduje a aby byl nestranným a spravedlivým k nám všem i našim spolkům; aby dle libůstky své jedny nepotlačoval a druhé nepozvedal.

Že bychom o škodu Slovana Amerického a jeho vydavatelů stáli, je naprostým výmyslem a vytýká-li se to občanu Paldovi, tedy i velikou křivdou. Vždyť Palda to byl, který máje už vše ku vydávání časopisu v našem městě připraveno: potřeby tiskářské, místo v tiskárně, tehdy jedině v celém městě co bylo k dostání, za více než *dvacet set dollarů* oznámek nejlepších obchodních firm ve městě a všechny na písemný kontrakt, což slibovalo začátek pro list jeho neočekávaně skvělý, dobrovolně a z ryzého přátelství ku pádním Letovským vše jim postoupil, za kupní cenu a obyčejnou komisi za oznámky, což věru málokerý člověk a tím méně obchodník učinil vlastněmu bratru. Když byl od toho zrazován, aby to nečinil když už jednou tak daleko to má, odpověděl: "celá léta hájil jsem jim toto místo, aby jim ho jiný nezabral, neb co by počali si bez Cedar Rapids? a proto, když nyní se sem opravdu přestěhovatí chtějí, postoupím jim to, aby seznali, že upřímně jsem s nimi smýšlel a abych nebyl příčinou jejich škod."

Nuže, jak toto se srovnává s pokřikem, že ty jim škoditi chtěl?

Naproti tomu je toto pravdou: Když konečně se Palda rozhodl, že jim hotový již podnik postoupí, pravil panu Letovskému skoro se

slzami v očích: "tedy mějte si ale pečujte o to, abych kroku to nikdy litovati nemusel." Nač odvětil Jan: "buďte ujištěn, že to litovati nebudete."

Zdaž Palda nemá příčiny litovati? — Necht' laskavý čtenář sám si odpoví!

Co domýšlivce Ringsmuth blábá o vyvrácení jeho námitek a důvo s ohledem na Národní Výbor, je vrcholem zrovna šílené domýšlivosti. Myslí snad on, že mužové, z nichž Národní výbor se skládá a kteří nejpřednějším mužům v národě šem v Americe patří, jak co vzdělanosti, tak i schopnosti a povosti, nevedou mu odpovědi tot bláznovství; ale oni mlčí, protože ze všeho co píše vyzývá buď šetilsto, domýšlivost neb zle proto že je to plané blábolení a důvodné podezřívání, spojené s hubou nevědomostí o tom co se ke oni mlčí, proto že chce všechny dít za nos u vědomí své velikosti samospasitelnosti; oni mlčí, poněvadž nechtějí se špinit s bezcitným špinavcem a všimáním si ho podporovat ho v jeho šílené domýšlivosti, že je velikán povolán k tomu aby bystrozrakem svým spasil celý národ. Proto a jen proto mlčí. Ostatní vydává Národní výbor každý měsíce peněžní výkaz, a ve sjezdech celou zprávu o svém konání vůbec, a kdyby o nějaké poučení opravdu bylo by se jednalo, mohl ho vždy u předsedy obdržeti, aniž by proto musel novinách na buben tlouci, a dokřívati světu, že bez jeho hulákání celý Národní výbor a národ s ním upadne v porušenost, hřích a záhubu. Kdyby Výkonný Výbor chtěl pouštět se v polemiky s tímto člověkem, aneb býti jemu zodpovědným a pokorně snad ku každému jeho zlomyslnému neb podezřívavému útoku třeba za pitomý dotaz se skrývajímu, odpovídati, zdaž nemusel v klesnouti u vážnosti všech? Ringsmuth není žádným zpovědníkem výboru a Výkonný Výbor jest zodpovědným pouze obecenosti a Národním Výboru, který jej zvolil, i po ve sjezdu budoucím účty z konání svého, tak jako podal je sjezdu minulému a pak bude na místě, aby činy jeho byly kritizovány.

A nyní podívejme se co je to za člověka, jenž takto vnucuje se veřejnosti za věrného strážce, za mravokárce a učitele. — Nebýt ničím ukrutné, ba i hříšné a trestuhodné shovřavosti, již chováme vůči z čincům, nebyl by tento "spasitel národa v slušné společnosti ani mým. Jen ta naše dobrota a shovřavost a odpouštění a očí zavírání dovoluje mu mezi námi se rozlatvat a pořádné lidi podezřívati a nit. Nechceme sami s odsouzenou minulostí jeho se zabývat aby se neřeklo, že to činíme z oněch a místních ohledů. Uvede co píše o něm jinf — nestra. Laskavý čtenářové pak necht' přečtení toho sami pro sebe rozhlédnouti, zda li člověk takový hod slušné, v mravopoctosti vynikající obci za učitele a národu za vzor zda li ukrutně špatný příklad nenf stálým, a o to hroznějším bezpečenstvím, čím výše ve českém ohledu stojí, obecněnosti a etnostnému obcování? necht' každý počestný muž a poctivá žena uváží; toho nezapomíná se každý milující manželka; na pamatuje každý starostlivý o každou věrná matka!

Ti pak odpárcové strany osobní nepřátelé Paldovy, necht' čtení toho až do těch hlubin svých se zastydí, za skutek, jež čiré osobní zášti dopustili se v ryzé národná a na muži, jenž jí a obětavě slouží.

Chicagská Svornost napsala ohlavením "Svoboda tisku": "Jindy klidná, tichá hladina českého života v Cedar Rapids ro